

อาหารสมอง
วีรกร ศรีเศศ

สามัญชนที่มีใช้คนธรรมดา

คนตายก็สามารถสอนคนเป็นได้หากคนเป็นจัดการได้อย่างเข้าท่าและเหมาะสมกับกาลเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนตายคนนั้นเป็นคนสามัญที่เป็นคนพิเศษในใจของประชาชน โทรทัศน์ NHK ของญี่ปุ่นได้ทำซีรีส์เรื่องราวของชาмуไรธรรมดากๆ คนหนึ่งที่โด่งดังยาว 40 กว่าตอน และได้รับความนิยมอย่างมากจนมีการนำไปฉายในหลายประเทศ

Ryoma Sakamoto คือชื่อของชาмуไรคนนั้นที่ถึงแม้จะตายไป 144 ปีแล้ว แต่คนญี่ปุ่นก็ยังรักใคร่อย่างไร้เมตตาก็ไม่รู้จักคลาย ชีวิตความเป็นฮีโร่ของเขาเป็นบทเรียนแก่คนญี่ปุ่นสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี

คนญี่ปุ่นเรียกเขาสั้นๆ ว่า Ryoma (เรียวมา) เขาเกิดใน ค.ศ.1836 พ่อเป็นเจ้าของโรงต้มเหล้าสาเก ร่ำรวยพอจะซื้อตำแหน่งชาмуไรชั้นล่างมิได้เรียนหนังสือหนังสือหาอย่างเป็นการมากมาย แต่ด้วยอุดมการณ์ที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทางที่ดีขึ้น กล้าแสดงออกและกล้ากระทำในสิ่งที่ยุคสมัยนั้นไปไม่ถึง

ทำให้เขาเป็นคนสำคัญในประวัติศาสตร์

ในยุคสมัยที่เขาเกิด สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมชนชั้น ถึงมีจักรพรรดิแต่ก็อยู่ใต้อำนาจนักรบที่ครองอำนาจแท้จริงมายาวนาน โชกุนตระกูล Tokugawa (โตกูกาวา) ซึ่งเป็น "รัฐบาลทหาร" สืบทอดอำนาจมายาวนานกว่า 260 ปี เมื่อเรียวมาคิดจะเปลี่ยนแปลง

ระบบชาмуไรซึ่งหมายถึงขุนนางศักดินามีมานานเหยียบพันปี โดยมีลำดับชั้นลดหลั่นลงมาตามความใกล้ชิดกับ "เจ้านาย" แต่อย่างไรก็ตามก็จบสิ้นลงในประมาณ ค.ศ.1877 หรือตอนต้นยุคปฏิรูปเมจิ (Meiji Reformation) และบุคคลที่มีส่วนอย่างไม่ตั้งใจในการทำให้ระบบชาмуไรสิ้นสุดลงก็คือชาмуไรสามัญชื่อว่าเรียวมาคนนั้นแหละ

วัฒนธรรมของชาмуไรนั้นเป็นผลพวงจากการผสมผสานของความเชื่อในศาสนาพุทธและ Zen และรวมไปถึงบางส่วนของปรัชญาขงจื้อ (Confucianism ซึ่งขงจื้อเป็นบุคคลร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้า) และชินโตด้วย พื้นฐานเหล่านี้มีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมญี่ปุ่นและความมีค่าของทรัพยากรมนุษย์ของสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบัน

เรียวมาเป็นศิษย์ของ Katsu Kaishu ผู้มีบทบาทต่อความคิดของเขาอย่างมากในเรื่องการสร้างความทันสมัยให้สังคมญี่ปุ่น อาจารย์ Katsu เคยเดินทางไปสหรัฐอเมริกาและรับเอาความคิดเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเสรีภาพมา

เรียวมาเห็นว่าการครอบงำของตระกูล Tokugawa ทำให้ญี่ปุ่นล้าหลัง เพราะต้องการปิดประเทศไม่ค้าขายกับต่างประเทศ เขาต้องการเห็นรัฐญี่ปุ่นที่เสียของประชาชนสำคัญกว่าเสียของคนคนเดียว รัฐสภาภายใต้ระบบจักรพรรดิคือสิ่งที่เขามองเห็นไปไกล

เขามีได้หยุดแค่กล้าคิดปฏิรูประบบโชกุนเท่านั้นหากแต่กล้ากระทำด้วย ผลงานสำคัญของเขาเรียวมาคือการประสานกลุ่มอำนาจจากแคว้นใหญ่ Satsuma และ Choshu เข้าด้วยกันเพื่อไปสู้กับโชกุนตระกูล Tokugawa จนในที่สุดก็สามารถโค่นล้มลงได้

ถึงแม้จะเป็นชาмуไรตัวเล็กๆ แต่ผู้คนที่เชื่อถือเขาเพราะบุคลิกและอุดมการณ์อันจริงใจมิได้หวังชื่อเสียงหรือผลประโยชน์ส่วนตัวทั้งหมดที่กล่าวมานี้เขากระทำในวัยปลายสี่สิบต้นถึงสามสิบ และเขาก็มิได้มีส่วนร่วมอีกเลยเพราะเขาถูกสังหารอย่างเหี้ยมโหดในวัยเพียง 32 ปีเท่านั้น โดยมีมือปืนรับจ้าง (จริงๆ คือมือชาмуไรรับจ้าง) จากฝ่ายตระกูล Tokugawa ที่หมดอำนาจลง

เขาถูกฆ่าอย่างโหดร้ายพร้อมเพื่อนอีกหนึ่งคน เลือดนองพื้นและสาดไปทั่วห้องซึ่งเป็นร้านตัวแทนค้าขายนำปลาญี่ปุ่นชื่อ Omiya ในเมืองเกียวโต นับว่าเป็นการจบสิ้นชีวิตของสามัญชนคนหนึ่งที่ทำทุกอย่างนอกรอบมาต่อสู้เพื่อสิ่งที่ดีกว่าจนถูกสังหารก่อนวัยอันควร

การสิ้นชีวิตในวัยที่ไม่สมควรช่วยทำให้เขากลายเป็นฮีโร่ที่คนญี่ปุ่นไม่มีวันลืม เจก

เช่นเดียวกับ เจมส์ ดีน และประธานาธิบดีเคนเนดี สำหรับคนอเมริกัน เซ กูวารา สำหรับคนอเมริกาใต้ จังกัด พलगูร และจิตร ภูมิศักดิ์ สำหรับคนไทย

หากพิจารณาบทบาทของเรียวมาก็จะเห็นว่าเขามีส่วนร่วมในการปฏิรูปฐานสู่การปฏิรูปเมจิ (ซึ่งนำความเจริญอย่างรวดเร็วและอย่างมากสู่ญี่ปุ่น) ซึ่งเขาไม่มีโอกาสได้เห็น และเขามีส่วนร่วมในการล่มสลายของระบบโชกุนซึ่ง

น้ำจิ้มอาหารสมอง
Health is better than wealth. (สุภาษิตอังกฤษ)
สุขภาพดีกว่าความมั่งคั่ง

ครองอำนาจมายาวนานอย่างที่เขานึกไม่ถึง เพราะทันทีที่เข้าสู่การปฏิรูปเมจิ จักรพรรดิก็ทรงสั่งเลิกการเป็นสมาชิกกองทัพของเหล่าชาмуไรแต่เพียงกลุ่มเดียว และหันไปใช้ระบบใหม่คือการเกณฑ์ทหารใน ค.ศ.1873 นอกจากนี้ สิทธิของชาмуไรที่สามารถจะประหารคนธรรมดาที่ไม่แสดงความเคารพได้ก็ถูกเลิกไปด้วย

ไม่รู้ว่าเป็นเรียวมาซึ่งพยายามเป็นชาмуไรที่ดีตลอดชีวิต ผักผ่นฝีมือดาบอย่างหนักได้ตระหนักหรือไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่จะตามมาหลังจากระบบโชกุนถูกโค่นลงแล้ว จะส่งผลกระทบต่อชะตาชีวิตของเหล่าชาмуไรทั้งหลายด้วย

ซีรีส์ Ryoma-den ครั้งนี้ทำให้ชีวิตและความไฝฝันของเรียวมาถูกปลุกขึ้นมาอีกครั้ง Masaharu Fukuyama นักร้องนักแสดงคนดังของญี่ปุ่นรับบทเรียวมาอย่างทำให้คนดูชื่นชมก่อนหน้านี้ชีวิตของเรียวมาปรากฏเป็นซีรีส์ในทีวีไม่น้อยกว่า 7 ครั้ง เป็นภาพยนตร์ 5 ครั้ง เป็นการ์ตูน 7 ครั้ง และนวนิยาย 6 เล่ม

ในเดือนมีนาคมนี้ทีวีไทยจะนำมาให้คนไทยได้ดูคนสามัญที่ไม่ธรรมดาแสดงความกล้าหาญในการร่วมสร้างความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ในยุคที่สังคมญี่ปุ่นต้องการคนกล้าที่ลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองที่คนญี่ปุ่นเมื่อนาน NHK ได้ปลุกชีวิตของเรียวมาอย่างสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ลองดูกันซิว่าเรียวมากล้าหาญขนาดไหน เท่ากับคนไทย 7 คนในคุกเขมร? เท่ากับคนไทย 7 คนในคุกไทย? เท่ากับกองเชียร์ฟุตบอลที่ไล่เหยียบกรรมการและผู้เล่นในสนาม? ●

เรื่องเคียดอาหารสมอง
ผู้ช่วยแม่บ้านสาวพูดกับคุณนาย "หนูขอขึ้นเงินเดือนนะคะ" "มีเหตุผลอะไรที่ฉันควร จะขึ้นเงินเดือนให้เธอ" เจ้านายถาม "หนูมีเหตุผล 3 ข้อค่ะ ข้อหนึ่งหนูกวาดบ้านสะอาดกว่าคุณนาย" "ใครบอกเธอล่ะ" "คุณผู้ชายค่ะ" "จริงหรือ" นำเสียงเริ่มโมโหเพราะเลือดเริ่มพุ่งขึ้นสมอง "ข้อสอง หนูทำกับข้าวเก่งกว่าคุณนาย" "ใครบอกแกลล่ะ" "คุณผู้ชายค่ะ" "อะไรนะ" คุณนายส่งเสียงดังเมื่อความดันดันปรอทเกือบแตก "ข้อสาม หนูเก่ง in bed มากกว่าคุณนาย" "ผิวฉันคงบอกแกอีกซิทำ" คุณนาย ประชดอย่างสะใจ "เปล่าค่ะ คนสวนเขาบอกหนู" "เออ...เออ...แกจะขึ้นเงินเดือนเท่าไรก็ว่ามา"